

Dygdernas Hume

Humes konstgjorda

- ✓ Rättvisa
- ✓ Plikten att hålla löften
- Regeringsmakt och politisk lydnad/lojalitet
- Folkrätt
- Kyskhhet och blygsel (hos kvinnor)

Samhället är nödvändigt för mänsklig välfärd. Freden och tryggheten i samhället beror helt och hållet på att man följer de grundläggande sociala "nатурlagarna" som föreskriver:

- ① Ägandets stabilitet
- ② Egendomens frivilliga överlåtelse genom samtycke
- ③ Uppfyllandet av löften

Nödvändiga, men ändå konstgjorda moralregler med vidhängande dygder

Regeringsmakt och politisk lydnad

"Hi — I'm from the Government,
and I'm here to help you."

Från samhälle till stat

Ursprunget till regeringsmakt

Föredra
kortsiktiga
mindre
fördelar

framför större
långsiktiga
fördelar

Det finns en svaghet i den mänskliga naturen

Passionerna väcks av det närliggande

Frestelse att stjäla, bedra etc

(Men i ett litet ”okultiverat” samhälle...)

- Ägodelarna och livets njutningar är få och av ringa värde
- Den mänskliga svagheten utgör inget problem – det finns ingen större frestelse att bryta mot rättvisans krav

”En indian är föga frestad att beröva någon annan hans hydda eller stjäla hans pilbåge, eftersom han redan är försedd med samma tillgångar”...

Regeringsmakt som botemedel

Insikten om att egenintresset på längre sikt och allmänintresset skulle befördras om rättvisan upprätthålls

Människor kan inte förändra sin natur, men väl sina yttre omständigheter

Instiftandet av en statsmakt (med makthavare på olika nivåer och med olika funktioner) vars primära uppgift är att **skipa rättvisa**

Makthavare blir till

- ”...för vissa bestämda personer göra efterlevandet av rättvisan till det omedelbara intresset och kränkandet därav till det mer avlägsna”
- ”Dessa personer blir således inte bara motiverade att efterleva dessa regler i sitt eget uppträdande, utan också att ålägga andra en motsvarande ordningsamhet och genomdriva rättmätighetens diktat genom hela samhället”

Regeringsmaktens funktioner

① **Skipa rättvisa**

② **Avgöra rättvistvister**

③ **Genomföra stor-skaliga, kost-samma projekt som är nyttiga för hela sam-hället**

Löften och lydnad

- Det är inte ett löfte som ligger till grund för plikten att lyda regeringsmakten. Lydnaden ligger i medborgarnas egenintresse, och får sitt rättfärdigande därav.
- Men vid det ursprungliga inrättandet av regeringsmakt är ett löfte verksamt:

”När människor väl har förstått att en regeringsmakt är nödvändig för att upprätthålla fred och skipa rättvisa, torde de naturligen församlas, välja makthavare, fastställa deras makt och *lova* att lyda dem”.

Hume mot kontraktsteorin om politisk lydnad

- Vår plikt att lyda statsmakten grundar sig inte på något löfte (avtal) om lojalitet i utbyte mot statens skydd.
- Vi har inte avgivit något sådant löfte. Vi snarare "föds in" i lydnapplikten när makten väl har instiftats.
- Inte heller är blotta det faktum att vi lever inom landets gränser att likställa med ett "tyst löfte" – vi kanske inte har någon annan möjlighet.
- Dessutom anses staten ha rätt att bestraffa lagbrytare oavsett om de uppfattas ha avgivit något löfte eller ej.
- Något hypotetiskt löfte eller kontrakt kan inte åberopas här, då det blott hypotetiska inte kan vara bindande.

Hur långt sträcker sig lydnadsplikten?

- ◆ Lydnadsplikten är relativ, inte absolut.
- ◆ Moraliskt tillåtet att göra uppror mot härskare, t.ex. tyranner, som styr dåligt och inte ger medborgarna skydd och trygghet.
- ◆ **Villkor:** Chansen att få en bättre regeringsmakt är tillräckligt god för att uppväga de omvälvningar som alltid åtföljer revolutioner.

Vilka är legitima makthavare?

- ✧ De egenintresserade skälen för att acceptera regeringsmakt generellt är också skäl till att vi inte skall vara alltför petnoga eller perfektionistiska i fråga om vilka ledare vi bör underordna oss.
- ✧ För att få stabila regeringar måste vi följa allmänna regler, till stor del grundade på "fantasi", vilka ibland resulterar i att vi får härskare som vi aldrig skulle drömma om att utse på deras egna meriter.

Källor till rätten till offentligt maktt innehav

① Långt innehav

(inom ett bestämt styrelseskick eller en viss kungaätt) – även om det hela en gång fick sin början genom ett orättmätigt maktövertagande

② Nuvarande innehav

③ Erövring

④ Arvsrätt

⑤ Faktiska lagar

(positiv rätt) – den lagstiftande makten fastställer ett visst styrelseskick eller en viss furstedynasti i en grundlag

”Myndighetsrätten är ingenting annat än det beständiga innehavet av denna myndighet, upprätthållet genom samhällets lagar och människornas intressen”

Folkkrätt

”När ett civiliserat samhällsskick har upprättats över större delen av mänskligheten och olika samhällen har bildats i anslutning till varandra, uppkommer en ny grupp plikter bland grannstaterna, passande för karaktären av det utbyte som äger rum mellan dem”

Mellan stat & stat

Folkrätten omfattar specialregler, t.ex.

- ”Heligheten hos ambassadörens person”
- Plikten att avge krigsförklaring
- Plikten att avstå från giftvapen

Också de grundläggande rättvisereglerna gäller internationellt:

”Där ägandet inte är stabilt, måste det råda ständigt krig. Där egendom inte överförs genom samtycke kan det inte finnas något utbyte. Där löften inte hålls kan det inte finnas några förbund eller allianser”

Svagare rättvisa

- Rättvisemoralen för furstar (stater) har samma omfattning som den för privatpersoner, men är mycket "friare".
- Den har inte samma "kraft" och kan legitimt överträdas på grund av "obetydliga motiv"

Humes argument för detta är att samarbete mellan stater förvisso är fördelaktigt och ibland outhärligt, men inte lika nödvändigt och gynnsamt som samarbetet mellan individer – vilket "människonaturen omöjligen kan klara sig utan"

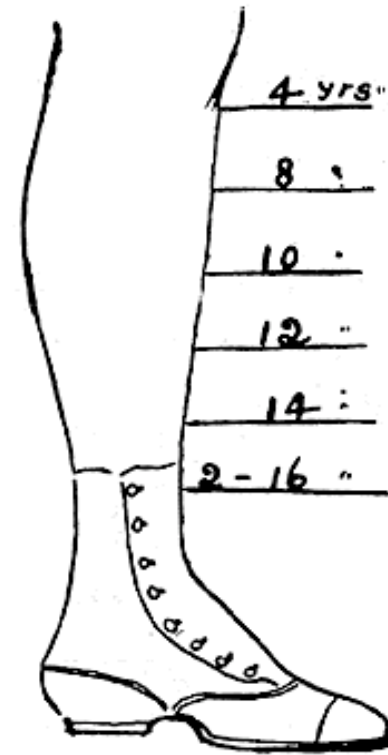

Kvinnors dygd

En hårdare sexualmoral för kvinnor

- Allmänt förekommande i alla samhällen
- Kyskhet – inga sexuella förbindelser före/utanför äktenskapet
- Blygsel – i klädsel och uppförande

The proper length for little girls' skirts at various ages.

Inga naturliga dygder

Kyskhet och blygsel är artificiella dygder, enligt Hume.

Det är så självklart att han inte anger varför.

"Jag tror att jag kan bespara mig besväret att insistera på något så uppenbart"

Han tänker sannolikt så här:

- ① Sexualdriften är en naturlig instinkt som driver oss i riktning mot sexuell umgänge, medan kyskhet håller oss tillbaka
- ② Det ligger i vårt naturliga intresse att öka våra chanser till sexuell umgänge, medan blygseln minskar dem.

Varför kyskheter och blygsel för kvinnor?

Dessa dygder (och föreställningarna kring dem)

- har sin grund i **samhällets intresse** (i fråga om omsorgen om barnen)
- uppkommer genom **frivilliga konventioner** (sedvanemässiga)
- inympas genom **uppfostran**

❖ Både män och kvinnor har en naturlig omsorg om sin avkomma

❖ Ett barn behöver omsorg och vård under lång tid

❖ En lång, varaktig relation mellan föräldrarna krävs för att tillgodose barnets behov av omsorg och vård

Inskränkning och visshet

För att motivera män att begränsa sig till och satsa på en varaktig relation, med alla ”mödor och utgifter” som detta medför, måste män ***vara säkra på att barnen är deras egna*** och att de riktar sina omsorger mot ”rätt föremål”.

Skillnaden i sexual-
uppfostran och sexual-
moral för män och kvinnor
beror ytterst, enligt Hume,
på en könsskillnad som
grundas i en anatomisk
skillnad: en kvinna kan
alltid vara säker på att hon
är biologisk mor till ett
barn, medan en man inte
kan vara säker på att han
är biologisk far.

**Det behövs ett system
som gör kvinnor
sexuellt återhåll-
samma, så att**

- 1) sannolikheten för att
de skall vara otrogna
blir liten, vilket
- 2) ökar sannolikheten för
att män stannar kvar i
relationen och bidrar
till barnens väl och ve,
- 3) vilket också bidrar till
samhällets väl och ve.

Varför **både** kyskhhet och blygsel?

Kyska kvinnor **drar sig för** att ha sexuell umgänge. Skamkänslor, rädsla för att komma i vanrykte.

Men alla människor, särskilt kvinnor, "är benägna att förbise avlägsna motiv till förmån för en närvarande frestelse".

Därför behövs en tendens till blygsel – en "föregående skygghet eller fruktan", som skapar "avsky inför alla uttryck, hållningar och friheter" av sexuell art.

När konventioner för kvinnlig kyskhets och blygsel har etablerats

- Positiva känslor för kyskhets och blygsel expanderas från ogifta och gifta kvinnor i fruktsam ålder till kvinnor i allmänhet
- Även ungar som, enligt Hume, borde ha ett intresse av kvinnlig okyskhets börjar beundra kyskhets och fördöma okyskhets.

Et cetera.

Hur gäller sexualmoralen för män?

- Den gäller i samma omfattning, *men inte med samma styrka.*
- Hume jämför mäns plikt till sexuell återhållsamhet med furstars/staters plikt att lyda "rättvisans lagar".

"Det strider mot det civiliserade samhällets intresse att män skulle ha en *fullständig* frihet att ge efter för sitt begär efter sexuell njutning, men då detta intresse är svagare än i fråga om det kvinnliga könet, måste den moraliska förpliktelse som däri-genom uppkommer vara i motsvarande grad svagare."

KONVENTIONER

- Sedvänja, praxis
- Beslut, överens-
kommelse
- Förfarande som löser
ett problem.
- Lösningens karaktär
kan variera från unikt
god till renodlat
arbiträr/godtycklig.

”Lewiskonventioner”

- Två personer talar i telefon med varandra. Samtalet avbryts. Vem skall ringa upp den andre?
- Ett koordinationsproblem som måste lösas. Annars finns risken att ingen ringer, eller att båda ringer samtidigt.
- Men det spelar ingen roll vilken regel som fastställs som den giltiga. Det är helt godtyckligt.

